

Latgales vietvārdu standartizācijas 1. klotis

Lidija Leikuma (Latvijas Universitāte)

Vietvārdu diena

Rīga, 2016. gada 20. oktobris

L. Leikuma. Latgales vietvārdu pieraksta jautājumi.
Baltistica IX, 04.10.2000.

KOLUPS
OTS
DREIDZS

1599
nad ieziorom Eyskadskim 'nie tiskoda egera',
we pogoście Makaszanskim 'Makasiānu pagastā'
zamkowa Wilczany 'Vilcānu ciemu'

1738	Viļņukā	Rēzeknē	1784
	Skandynie - Skandīne	Leitova Gōra - Leita kolns	RĒZERNĒ
	Dzierwińie - Dzierwīne	Weyzeniszki - Veizeniški	ПЕРІМІКУ
	Parkunie - Pārkuņi	Zogotowa - jēn. Žogotu	КОЛНА ЦАТА
			ОРНУСОЛА

1850
Aulejā: Wonogi - Vonogi, Grytany - Gritāni, Pūdņiki - Pūdņiki
Rozenbōva: Eoczū - Kolņi - Lwočūkolņi, Kolņa - Strody - Kolņa strodi,
Pigožni - Miēža - Meža Pigožņi
Ribiniškuos (ne Ribiniš!): Ajzupiszzy - Aizupīši, Antany - Antāni

1890
Mzabelinā: Opynn, Spynganu, Ceičaku, Teičbi, Орнцаны

1906
Ум. Колупы при оз. Колпын, Лазгану, Кейму, Аїзонкено,
аи Бодā - Cōnā - Буобусола, Шкетн - Cōnā - Укстусола

1914 - pielikums "Latvju Dainām"
Borkowa, Korsowa, Malnowa, Drizakni, Sakstagols, Kolups

1925 - "Latvijas vietu vārdi" 2.d. Kurzeme, Latgale
Asūne: spēļukolns - izl. spēļukolns, zēmtērava - izl. zamborava
Aulāja: brāslava - izl. brāslava, buseniškās - izl. busiņiškas, daskas -
izl. doski, droģe - izl. droģi, vilimēni - izl. vilimāni
Izvaltu: lēzīne - izl. lēzīnī, japini - izl. japini, pietrini - izl. pitriny
Krāsava: lēksas - izl. lēksis, plinti - izl. plintis, škutēni - izl. škutāni

Nautrāni: 1850 - Hol. lire.	1925 - E II	2000 - izl.	LIVZENIEKI izl. Lyuziniki Lūzinieki
Miežowidy	mežvidi	mežavidi	
Rancany	rancāni	rancāni	
Wykradubiszzy	vīkradubji	vīkradubiši	

Laiks gan
rit, bet
diemž l
sak rtojas
ne viss...

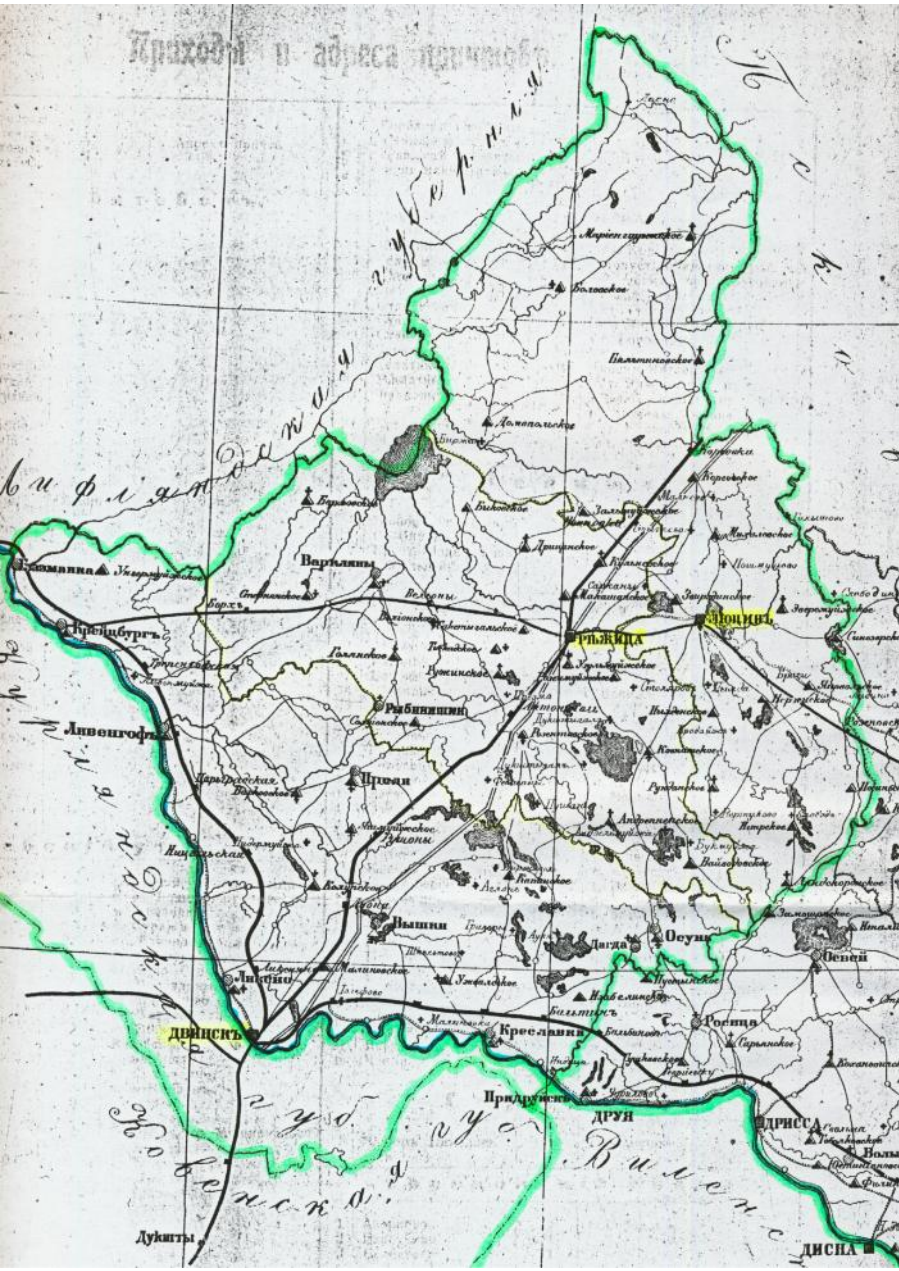
LIVZENIEKI
izl. Lyuzin ki,
kam korekts
p rc lums b tu:
L ZINIEKI

KOLUPS
OTS
DREIDZS
(ko lok m š di:
dat. Dreidzam,
akuz. Dreidzu,
lok. Dreidz ...)

Transpon šana
un lietas, kas ar
to sakar

1850, Holovinska saraksts: Pudniki, Wonogi...

Rubinowcy, Rejni, Jaski, Światowszczyzna, Samaniszki, Sumkowo, Słoboda, Spogiewo, Skutałowo, Spiłakołna, Swelmowo, Strodowo, Tylinowo, Wilgerty, Wietierowcy, Worzowo, Zeliszki, Zambarowo, Ziaziulewo, Żukołowo, Zejzy, Zujewo, Żaguny, Żurawki. 90. *Ecclesia parochialis Aulia*, ad quam pertinent sequentes vici: Aulia, Mieszkałowa, Kliszowa, Egli, Mateli, Ragimka, Sakowa, Ejzwiertyni, Kalendary, Akmienica, Cybulkowa, Kalwiszy, Działby-Szaurynskie, Niciszki, Romaniszki, Słoboda, Kropiszki, Budryszki, Hajliszki, Hrabowszczyzna, Ragieli cum filia, Akmienica, Dolne-Kudini, Gorne-Kudini, Kazuliszki, Meldery, Szampanowo, Prusaki, Putany, Podskoczewa, Karasiewa, Borowoj, Suchotskoj, Elinskoj, Dudeli, Spalwy, Dudeliszki, Grawery, Ruży, Lipskie, Mickiewicze, Butkiewicze, Żołnierczyki, Grytany, Dolne-Pudniki, Wilimany, Anczy, Wikiszki, Ostrowskie, Cierpiskie, Doski, Gorne-Pudniki, Azergoła, Zipery, Wiguli, Szkipy, Leśne Doski, Działby-Ardowskie, Krugiery, Brasława, Wajszli, Wonogi, Buszaniszki, Płoty-Rubany, Drongany, Matiej, Riszki, Blejdeli, Dregi, Piejpieni, Bremiliszki, Ruchary, Jakoweli, Rejniszki, Kartyni, Szafary. 91. *Ecclesia paro-*

Krieviski:

Двинскій уѣздъ.

Ужвалдская волость.

№№ по порядку.	Название населеннаго мѣста (мѣстечко, деревня, село, имѣніе, фольварокъ, хуторъ, застѣнокъ и пр.).	При какой находится водѣ (рѣкѣ, ручьѣ, озерѣ, прудѣ, колодезѣ, болотѣ).	Кому принадлежитъ изъ землевладѣльцевъ или какому сельскому обществу. Сословіе и вѣроисповѣданіе владѣльца.	Коллч. землн въ десятинахъ.			Число жителей.		Какого прихода.	Въ какомъ разстояніи.			Ближайшая почтово-телеграфная контора или отдѣленіе и разстояніе отъ этого учрежденія.	
				Удобной.	Неудобной.	Подъ лѣсомъ.	Число дворовъ.	Мужчинъ.		Женщинъ.	Отъ губеб. ска.	Отъ уѣзднаго города.		Отъ волостн. правленія.
137	Дер. Хмельницкая .	р. Черной	Хмельницко- му сельскому обществу	168	9	8	21	53	68	Ужвалдскаго р.-кат.	251	32	3	Креславка 10 в.
138	" Куртиши . . .	тоже		118	9	—	12	41	45	тоже	251	32	3	" 10 "
139	" Больш. Шкиперы	тоже		134	18	—	21	61	41	тоже	252	33	2 1/2	" 10 "
140	" малые Лочи	колодезѣ		70	13	—	7	27	22	тоже	253	31	3	" 10 "
141	" Малые Шкиперы	р. Рудня		93	15	—	7	29	21	тоже	254	37	1	" 9 "
142	" Ливкины . . .	тоже		200	33	—	26	88	85	тоже	254	35	1	" 11 "
143	" Больш. Валеини	колодезѣ		171	16	—	16	60	56	тоже	251	33	3	" 12 "
144	" Малые Валеини	тоже		80	8	—	6	14	21	тоже	253	31	1 1/2	" 12 "
145	" Большіе Онзули	тоже		137	8	—	20	60	55	тоже	251	33	3	" 12 "
146	" Найни	тоже		85	3	2	9	19	27	тоже	256	31	2	" 12 "
147	" Спруги	оз. Ужвалдѣ		135	4	—	14	51	44	тоже	256	37	2	" 12 "
148	" Трофимово . . .	тоже		27	2	—	1	3	2	Ковалевскаго стар.	255	38	1	" 11 "
149	" Туканы	колодезѣ		50	2	—	4	14	12	Ужвалдскаго р.-кат.	257	35	3	" 13 "
150	" Малые Онзули .	оз. Ужвалдѣ		27	2	—	3	8	12	тоже	255	38	1	" 11 "
151	" Большіе Трули	рѣч. Безымен.		226	5	—	21	69	52	тоже	254	37	4 1/2	" 11 1/2 "
152	" Лѣсные Япины	р. Руднѣ		140	13	12	18	43	52	тоже	256	34	1	" 11 "
153	" Лейкумы	р. Безыменной		162	5	—	18	58	51	тоже	253	36	4	" 14 "
154	" Губернаторы . .	колодезѣ		38	2	—	3	15	3	тоже	252	34	6	" 16 "
155	" Бутаны	тоже		131	5	—	19	60	57	тоже	252	34	3	" 15 "
156	" Горные Япины . .	тоже		55	1	—	6	20	20	тоже	252	34	3	" 13 "
157	" Апшеники	оз. Кальвинш.	95	14	—	9	32	34	Аглонскаго р.-кат.	272	50	18	" 10 "	
158	" Долны. Кудины	тоже	214	12	—	22	71	85	тоже	271	49	17	Соммерсетъ 9 "	
159	" Горные Кудины	колодезѣ	111	1	—	14	54	47	тоже	271	49	17	" 8 "	
160	" Казулишки	тоже	85	1	—	6	18	20	тоже	272	46	18	" 7 "	
161	" Мельдеры	тоже	61	9	1	6	24	19	тоже	272	45	18	" 7 "	
162	" Сампаново	тоже	110	1	—	10	43	26	Аглонскаго р.-кат.	270	48	18	" 6 "	

1993. gada lēmums

- LR Ministru Padomes Vietvārdu komisijas Latgales apakškomisijas 1993. gada 29. marta lēmumu par Latgales vietvārdu rakstību latviešu literārās valodā 1993. gada 11. maijā apstiprināja MP Vietvārdu komisija (“par” – 6, “pret” – 1, “atturas” – 2; ar piebildi, ka lēmums attiecināms uz toponīmiem, kas ir zem kālmeņa par pašreizējiem pagastu nosaukumiem).
- **Latgales vietvārdos ar oficiāli lietojumvārda celmu (priekšli, sakni, piedēkli) atstāt nemainītu, pielāgojot latviešu literārās valodas sistēmai vien vārda galotni, t. i., saglabājot toponīmu iespējami tuvu tautas vietējai izrunai, kas tiek darīta, piemēram, ar vietvārdiem Rancēni, Meikšēni (ne Rencēni, Mekšēni), Strodi (ne Stradi), Aišpuri (ne Aizpurvji).**

Valsts valodas centra Vietvārdu komisijas Latgales apakškomisijas lēmumi par Latgales vietvārdu rakstību (pēc 1996.g. 20. novembra apspriedes materiāliem)

1. Saskaņā ar beidzamajiem 1996. gada Valsts valodas centra Vietvārdu komisijas lēmumiem par Latvijas vietvārdu rakstības standartizāciju arī Latgalē tradicionālie nomenklatūras vārdi vārdkopnosaukumos rakstāmi atbilstoši latviešu literārās valodas normām (Meikšānu ciems, ezers, ezeriņš, kalns, plava, purvs, purviņš, sala, upe, upīte). Apelatīvi-apvidvārdi latviešu literārās valodas sistēmai pielāgojami tikai galotnes ziņā (tātad Strodu asāks, ceinakls, dierva, liunis, peiss, riucis, arī glušaks, kastaršina, paresnīks, plavi, ropliva, samanica, sloboda vai slabada, torkaune, torpaune, voloki u.tml.).

Atbilstoši vietējo iedzīvotāju izrunai saglabājami visi Latgalē lietojamie apelatīvi gan vārdkopnosaukumu pirmajā daļā, gan saliktošos, gan arī apelatīvam kļūstot par īpašvārdu (Rancānu purvs, bet Pūra kalns, Riuča plavas; Pūrmale, Azarmale, Kolnasāta, Kalakolni, Gardri-venas; Diunoklis [Dyunuoklis], Liunis, Olksna, Sola.

Apakškomisij notiek ros gs darbs Latgales vietv rdu standartiz cijas jom . Š apspriešanai sagatavot dokumenta sakar var tu iebilst pret vietu nosaukumiem, kas ir hibr dsalikte i (k Meikš nu ciems), tom r Latgal t du ir papildnam tik un t .

skaņiem c un dz: Ciši (ne Tiši), Voiciši (ne Voitiši), Zaciši no Zatišje (ne Zatiši); Dzirvaniški (ne Dirvaniški); Ondzuli (ne Onzuli).

6. Slāvisko izskaņu rakstībā jāievēro gan etimoloģija, gan vietvārda asimilācijas pakāpe un rakstības tradīcijas (tātad Artjomovka, Zgajevski, Timofejevka, Žuravki, Dubrovka, Dzenauka, Stabrauka, Plintauka un Plintovka, Barauka un Borovka, Barinauci, Brokauski, Belkauski (ne Belkauščizna), Šklarovščina, Koškovci.

Tāpat arī toponīmos ar baltiem un slāviem kopīgo piedēkli -av- (-ov-): Karaļova, Kovaļova, Lukšova, Ārdavs, Silava un Silovi.

7. Mikrotoponīmi rakstāmi atbilstoši vietējo iedzīvotāju izrunai arī tad, ja tie vokālisma vai konsonantisma ziņā atšķiras no latgaliešu literārās rakstības tradīcijām (Deuklupe, Seunu purvs, Skreuzmani; Poukle; Keiba; Kačupe, Endželi, Džerlaks//Gerlaks, Čeirāni un Keirāni.

1996. gada 22. novembrī

Apakškomisijas vadītājs
Dr. hab. philol. prof.

A. Breidaks

A. Breidaks

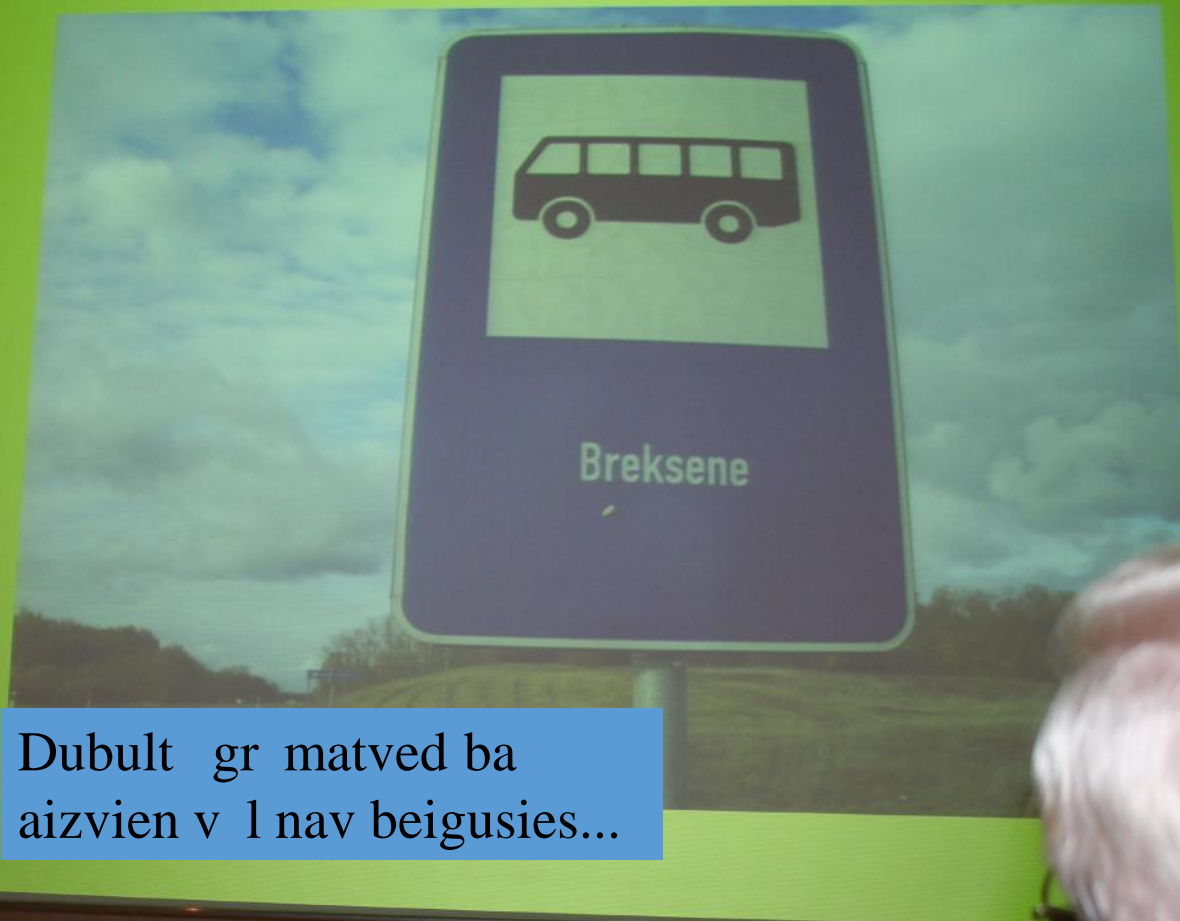
Tiek dom ts gan
par baltu cilmes
nosaukumiem,
gan par
svešv rdiem,
paši sl vismiem,
un to iek aušanos
kop j vietv rdu
kl st ...
Viet jai ainavai
rakstur gus
mikrotopon mus
latgaliešu rakstu
valodas norm m
„pak aut“ nav
iecer ts.

Latgaliešu rakstu valod – Vyški,
 latviešu liter raj valod – Viški!

Вышковская волость.

Вышковского об-ва.											
1	Дер. Мозули	при оз. Додкѣ	Вышковскому сельскому об-ву	113	3	—	20	61	57	Вышковского р.	
2	" Давры	руч. Алаутѣ		101	6	—	18	59	15	тоже	
3	" Макарево	пруди		190	1	—	29	93	76	тоже	
4	" Силкино	ручьѣ	С. Моллю, пом., кат.	62	—	—	16	15	11	тоже	
5	" Бондаришки . . .	тоже		102	—	—	23	23	21	тоже	
6	Заст. Антонишки . .	колодцѣ	Вышковскому сельскому обществу.	1	—	—	1	11	7	тоже	
7	Дер. Кузьмино . . .	ручьѣ		136	—	—	12	27	27	тоже	
8	" Бамбизы	руч. Алаутѣ		100	2	—	12	11	11	тоже	
9	" Гуляно	тоже		54	2	—	7	23	25	тоже	
10	" Дорожные Кур- цыши	тоже		22	—	—	3	12	22	тоже	
11	Заст. Деванишки . .	колодцѣ		5	—	—	2	12	17	тоже	
12	Дер. Смани	руч. Алаутѣ		59	1	—	16	35	49	тоже	
13	" Плотиупи	тоже		61	1	—	13	34	34	тоже	
14	" Ровокѣ	бод. Змудурѣ		53	1	—	10	11	35	тоже	
15	" Лаврени	ручьѣ		49	1	—	8	27	38	тоже	
16	Высел. Деванишки (Лазданишки)	колодцѣ	2	—	—	1	10	1	тоже		
17	Им. Вышки	оз. Лукно	С. Моллю, пом., кат. тоже	329	2	46	1	51	39	тоже	
18	Фольв. Шпоги * . .	р. Дубиѣ		47	—	—	16	23	20	тоже	
При немъ Вышковское волост. правл.											
19	Заст. Лозовка	колодцѣ	на обрѣзѣ СНБ.-В. шоссе	22	—	—	1	2	3	тоже	
20	Фольв. Василено . .	пруди		251	1	6	1	17	19	тоже	
21	Усадьба на шоссейн. обрѣзѣ Е. Шпогисъ	колодцѣ						1	2	2	
22	Тоже Фр. Журилы . .	тоже						1	4	5	
23	Дер. Василено	бод. Столзышкѣ	С. Моллю, пом., кат. тоже тоже тоже	173	—	—	19	11	36	тоже	
24	Заст. Антонишки . . .	колодцѣ		12	1	—	1	5	3	тоже	
25	" Гудзишки	тоже		61	1	—	1	6	3	тоже	
26	" Козино	руч. Козинѣ		62	2	1	1	2	4	тоже	

Pošvaļdeībā oficiāli apstyprnuots cīma nūsaukuma
 latgaliskais variants *Brieksīne*, bet autobusu pītūrā
 palics padūmjū laikā variants *Breksene*

Dubult gr matved ba
 aizvien v 1 nav beigusies...